MONITOR

Na R. P. 1773.

Nro: VI.

Dnia 20. Stycznia.

Proficua eſt multis Ars, numerare bene.

* * *

Mości Panie MONITOR.

Wielkiey godne pochwały piſma W. M. Pana, nie iednemu na ſwoich poznać ſię dały przywarach, tak, iż ie precz od ſiebie wyrugowawſzy, na mieyſce oddalonych niedoſkonałości, cnoty zaſzczepiać uſiłuią. Mogę powinſzować kraiowi, iż za

F Panowa-

Panowania Mądrego Monarchy dzisieyszego Krola P. N. M. do poprawy wszelkiey niesworności Naywyższa Opatrzność dała nam W. M. Pana za przezornego w postrzeganiu występkow Monitora. Znayduię w tygodniowych Pismach W. M. Pana (ktore z wielką uwagą mam honor czytać, y innym do czytania zalecać) do rożnych sztuk wybornemi słowy mocno zachęcaiące perswazye, ktorych y teraz podobnymże sposobem racz W. M. Pan użyć do tego, aby dla nabycia wielce potrzebney Rachowania nauki, Młodź nasza mianowicie z uboższey kondycyi, pracy y usilności przyłożyć nie żałowała.

Ta albowiem iedyna sztuka do prędkiego dostatkow pozyskania, ile przy szafowaniu cudzemi pieniędzmi, łatwo przyprowadzić y ubogacić może. Znam ia pewnego Pana Sobiedobrskiego, ktorego doskonałość na przykład Młodzi naszey wystawię, iego

go maiątek w tym piśmie okazany zwłaſzcza uboźſzym niemałą będzie pobudką do ſzukania tey naypotrzebnieyſzey Arytmetyczney umieiętności. A to ażebym dowodniey Narodowey pokazał Młodzi, za rzecz przyzwoitą ſądzę, Pana Sobiedobrſkiego opiſać poſtępowanie.

Wſpomniony Pan Sobiedobrſki nie tylko zamożnych ale y Szlachetnych nie maiąc Rodzicow, nakładem Pana ſwego w Szkołach, à potym przy dworze wziąwſzy obiaśnienie, y polor należyty, w piſaniu wybornym, oraz y w Rachunkowey ſztuce tak ſię wydoſkonalił, iż ſam ſobie rownego w tym kunſzcie nie znayduie w Polſzcze. Jakoż y wſzyſcy z podziwieniem na to ſię patrzą, że w pięciu lub ſześciu leciech proporcyonalną biorąc kapitulacyą, ktora (iak ſam często powiada) na boty nie wyſtarcza, à z niſkąd inąd nie maiąc wſparcia, w pięknym porządku, wybornych ſukniach

kniach, francuſkiey bieliźnie, przepyſznych futrach, ſzczerozłotych zegarkach, pierścieniach kameryzowanych, wyśmienitey à rożney broni, y innych do ſtroiu francuſkiego rekwizytach, nad ſtan ſwoy zapomogł ſię. Co wſzyſtko lekko rachuiąc na cztery tyſiące złotych z okładem ſzacować można. Do tego ieſzcze przy znacznych corocznych expenſach kapitulacyą przenoſzących, nie tylko wyſtarcza na wſzyſtko, ale y dobrą prowadząc Ekonomikę, coraz do kapitaliku ſwego w ſzkatule będącego przykłada, y iuż więcey trzech ſet czerwonych złotych ma w gotowiźnie.

Te iego widząc wydatki rozumiałby kto, że iakie przed Szwedzkiemi lub Tatarſkiemi inkurſiami zachowane w ziemi wydobył ſkarby, ale gdy y iednego u Imci dawnego bicia nie widać groſza, wnieść można, że biegłość w rachunkach te mu dała zapomogi, ile kiedy przed kilką laty,

ty, y oparę tynfow dość było trudno. Prawda że za swoią applikacyą przez te czasy od Państwa swego w darowiznach koni, sukien, y przedaniu onych na sto czerwonych złotych lub mało co więcey mogł profitować, ale na te Pana Sobiedobrskiego same porządki nigdyby nie wystarczyły, gdyby mu nie iego biegłość y przezorność we wszystkich Arytmetyki regułach dopomogła.

Ma On wprawdzie wielką pracę w wykalkulowaniu y porownaniu Expensy z Perceptami, ile kiedy się znayduią decessa lub superaty, ale tak *exactè* wylikwiduie y wykalkuluie, iż często y w Pańskim skarbie zabraknie nietylko złota ale y monety. Coż mowić o inszych pracach w przepisywaniu Regestrow, ktore czasem na własne nie pamiętaiąc zdrowie, aby tylko Państwu swemu, ktorym niewypowiedzianie iest przychylnym okazał applikacyą, bezsenne

ne trawi nocy, aby w naylepſzym y naydoſkonalſzym wſzyſtkie percepty y expenſy utrzymał porządku, y wydatki pieniężne dokumentami od Kupcow Warſzawſkich y rzemieślnikow nabytemi umocował.

O gdyby! Młodź naſza w tak pożyteczney zabrawſzy guſt Nauce, w Arytmetycznych taiemnic zakochała ſię dościganiu, à doſzedłſzy biegłości Pana Sobiedobrſkiego, iakby ſobie do przymnożenia ſubſtancyiki dopomodź mogła? O iakby Panowie naſi niezmiernie byli kontenci! takich ſług pozyſkawſzy iak P. Sobiedobrſki, zapewnie liczne Dworzan orſzaki odprawiwſzy, z iednego lub trzech naywięcey zupełną mieliby uſługę, à z czaſem y tylu nie byłoby potrzeby dla uſzczuplonych pieniędzy przez porządne Regeſtra, tylko trzebaby dla każdego z nich oſobne do ſzafowania obmyślić ſkarby. Niech więc każdy zważa iak wielki z tak doſkonałych

nałych Rachmiſtrzow dla Pańſkich ſukceſſorow wynika pożytek, kiedy (co bydź łatwo może) po zniſzczeniu Oyczyſtey ſubſtancyi, u takowych niegdyś ſług Rodzicow łatwe przytulenie (ieżeli tylko w tych ludziach wdzięczność mieć może mieyſce?) znaydą.

To gdy wyrażonym na początku celem czynię donieſienie upraſzam W. M. Pana, abyś też raczył w tey materyi poważne ſwoie oświadczyć zdanie y *Publico* pokazać konieczną potrzebę Rachunkowey nauki. Wſzak *Proficua eſt multis ars numerare bene.* Ieſtem y bydź na zawſze przyrzekam ſtatecznym wielbicielem.

Waſzey Monitorſkiey Godności zyczliwym y nayniżſzym ſługą

Benedictus Prawdopiſki

Dat. z Poznania iſtotnego d. 23. Ianuarii 1773. *mpp:*

P. S. W dalſzey korreſpondencyi moiey z W. M. Panem inne cnoty Pana Sobiedobrſkiego opiſzę, abym tylko obaczył, że do tey ſztuki zachęceni, tym ſpoſobem z Artymetycznych taiemnic profitować zamyślaią.